

Zaak C-705/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

17 november 2023

Verwijzende rechter:

Landgericht Düsseldorf (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 november 2023

Verzoekster in eerste aanleg en appellante:

Flightright GmbH

Verweerster in eerste aanleg en geïntimeerde:

Condor Flugdienst GmbH

[OMISSIS] [zaaknummer]

Landgericht Düsseldorf

Beslissing

In de zaak

Flightright GmbH, [OMISSIS] Berlijn (Duitsland),

verzoekster in eerste aanleg en appellante,

[OMISSIS]:

en

Condor Flugdienst GmbH, [OMISSIS] Neu-Isenburg (Duitsland),

verweerster in eerste aanleg en geïntimeerde,

[OMISSIS]:

heeft de tweeëntwintigste civiele kamer van het Landgericht Düsseldorf (rechter in tweede aanleg Düsseldorf, Duitsland) op 2 november 2023

[OMISSIS]

de volgende beslissing gegeven:

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 267, eerste alinea, onder b), en derde alinea, VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag betreffende de uitlegging van het Unierecht:

Moet artikel 4 van verordening (EG) nr. 261/2004 aldus worden uitgelegd dat er ook sprake is van een weigering van de luchtvaartmaatschappij om de passagier te vervoeren in de vorm van een geanticipeerde instapweigering, indien een touroperator de passagier door middel van een kennisgeving van de omboeking ervan op de hoogte stelt dat de vlucht is geannuleerd, maar de vlucht door de luchtvaartmaatschappij helemaal niet is geannuleerd en ook daadwerkelijk zoals gepland wordt uitgevoerd?

Motivering:

I.

In haar hoedanigheid van cessionaris vordert verzoekster van verweerster compensatie wegens instapweigering van twee passagiers.

De passagiers... en... (hierna: „cedenten”) hebben via een touroperator een pakketreis naar Fuerteventura (Spanje) voor de periode van 18 juli tot en met 30 juli 2020 geboekt. De pakketreis omvatte ook het luchtvervoer van Düsseldorf (Duitsland) naar Fuerteventura (Spanje) en retour. Verweerster zou de vluchten uitvoeren. Hun touroperator heeft de cedenten meegedeeld dat de heenvlucht op 18 juli 2020 (vluchtnummer: DE 1456) is geannuleerd. Zij zijn omgeboekt naar een vlucht op 20 juli 2020 (hetzelfde vluchtnummer: DE 1456). De cedenten beweren dat de touroperator hen hierover pas acht dagen vóór de vertrekdatum heeft geïnformeerd. Verweerster heeft dit in zijn geheel betwist. Vaststaat dat de oorspronkelijke vlucht van 18 juli 2020 niet is geannuleerd, maar zoals gepland is uitgevoerd. Op grond van de mededeling van de touroperator hebben de cedenten zich echter niet op 18 juli 2020 op de luchthaven gemeld en zijn zij daar pas op 20 juli 2020 verschenen.

De cedenten hebben hun vorderingen aan verzoekster gecedeerd. Verzoekster heeft bij het Amtsgericht Düsseldorf (rechter in eerste aanleg Düsseldorf, Duitsland) een vordering ingesteld tot betaling van een compensatie van in totaal 800,00 EUR overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 7, lid 1, onder b), van verordening nr. 261/2004, gelezen in samenhang met § 398 van het Bürgerliche Gesetzbuch (burgerlijk wetboek).

Verzoekster voert aan dat het gedrag van de touroperator aan verweerster moet worden toegerekend. In dit verband moet worden uitgegaan van een geanticipeerde instapweigering van verweerster, waaruit de aangevoerde vorderingen voortvloeien. Volgens verweerster is er in casu geen sprake van een instapweigering. Een dergelijke weigering impliceert een maatregel van de luchtvaartmaatschappij. In casu heeft echter de touroperator de mededeling gedaan. Bovendien heeft zij de vlucht zoals gepland uitgevoerd.

In de procedure in eerste aanleg bij het Amtsgericht Düsseldorf [OMISSIS] is een verstekvonnis gewezen waarbij de vordering is afgewezen. Verzoekster heeft hiertegen verzet aangetekend. Bij beslissing van 3 november 2022 [OMISSIS] heeft het Amtsgericht Düsseldorf het verstekvonnis waarbij de vordering is afgewezen, bevestigd.

Verzoekster [OMISSIS] heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld. [OMISSIS]

II.

Voor de beslissing over verweersters hoger beroep is de bovenstaande vraag doorslaggevend of er ook sprake kan zijn van een instapweigering in de zin van artikel 4 van verordening nr. 261/2004 bij een geanticipeerde instapweigering door middel van een kennisgeving van de omboeking of annulering door de touroperator. Deze vraag is tot nu toe noch door het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) noch door de hoogste rechterlijke instanties beantwoord.

Meer bepaald:

1.

Indien de bovenstaande vraag wordt bevestigd, zou verzoekster in haar hoedanigheid van cessionaris in casu recht hebben op een compensatie ten bedrage van 800,00 EUR overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 7, lid 1, onder b), van verordening nr. 261/2004. De vraag is bijgevolg relevant voor de beslechting van het geding.

a)

In het bijzonder zijn er noch redenen voor de instapweigering in de zin van artikel 2, onder j), laatste zinsnede, van verordening nr. 261/2004 aangevoerd

noch liggen deze voor de hand. Ook een analoge toepassing van artikel 5, lid 1, onder c), i) tot en met iii), van verordening nr. 261/2004 komt in het kader van de vorderingen wegens instapweigering op grond van artikel 4, lid 3, en artikel 7, van verordening nr. 261/2004 niet in aanmerking [zie arrest van 26 oktober 2023, C-238/22, (OMISSIS) punten 40 e.v.]. Derhalve hoefde de vraag niet te worden beantwoord of de cedenten al eerder dan acht dagen vóór de vertrekdatum van de omboeking op de hoogte zijn gesteld.

b)

Aangezien verweerster voor het eerst in hoger beroep heeft betwist dat de cedenten over een bevestigde boeking in de zin van artikel 3, lid 2, onder a), van verordening (EG) nr. 261/2004 beschikten, is dit uiteindelijk irrelevant. Ten eerste is deze hiermee [OMISSIS] in hoger beroep uitgesloten. Ten tweede is de verwijzende rechter van mening dat uit een combinatie van de „tegoedbonnen” van 26 juni 2020 (bijlage K1), de reisbevestiging en factuur van 9 juli 2020 (bijlage K2) en de kennisgeving van de omboeking (bijlage K2) blijkt dat de cedenten oorspronkelijk over een bevestigde boeking van de touroperator voor de vlucht DE 1456 op 18 juli 2020 beschikten.

Zoals het Hof in het arrest van 21 december 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 in de zaken AD e.a./Corendon Airline e.a. heeft geoordeeld, beschikt een passagier ook dan over een „bevestigde boeking” in de zin van artikel 3, lid 2, onder a), van verordening nr. 261/2004 in de vorm van een „ander bewijs” als bedoeld in artikel 2, onder g), tweede geval, van die verordening, wanneer de touroperator die een overeenkomst met deze passagier heeft gesloten, hem een document heeft verstrekt waarmee de toezegging wordt gedaan om deze passagier te vervoeren met een bepaalde vlucht die is aangeduid met de plaats van vertrek, de bestemming, de vertrek- en aankomsttijden en het vluchtnummer, en geldt dit zelfs wanneer deze touroperator van de betrokken luchtvaartmaatschappij geen bevestiging van de vertrek- en aankomsttijden van deze vlucht heeft ontvangen. Hierbij staat het aan de nationale rechter om vast te stellen of het document van de touroperator in het individuele geval een „ander bewijs” vormt, in het bijzonder met betrekking tot de vraag of erin vermeld stond dat het vluchtschema „voorlopig” was [zie arrest van 21 december 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 in de zaken AD e.a./Corendon Airline e.a., (OMISSIS) punten 43, 50 en 51]. De „tegoedbonnen” van 26 juni 2020 (bijlage K1) bevatten elk een specificatie van de vlucht van 18 juli 2020 met het vluchtnummer, de datum van de vlucht en het vluchtschema. Er bestaan geen beperkingen met betrekking tot het bindende karakter. Ook de aanduiding als „tegoedbon” vormt geen belemmering. Deze aanduiding komt overeen met de aanduiding „voucher”. Het bewijs hoeft niet noodzakelijkerwijs als „boekingsbevestiging” te worden aangeduid. Ook blijkt niet dat het gaat om een vrijblijvende optie of iets dergelijks. Anders dan verweerster stelt, blijkt uit de boekingsbevestiging en factuur van 9 juli 2020 niet dat de cedenten nooit op vlucht DE 1456 van 18 juli 2020 waren geboekt, maar er van meet af aan alleen sprake was van één boeking voor de vlucht DE 1456 op 20 juli 2020. Rechtsboven staat namelijk:

„Boeking/wijziging van 9 juli 2020”. Bovendien pleiten de bewoordingen in de kennisgeving van de omboeking („Wegens een annulering kunnen uw geboekte vluchten op 18 juli 2020 respectievelijk 30 juli 2020 niet langer worden aangeboden. Wij zijn ons ervan bewust dat dit nieuws voor u teleurstellend is. Wij excuseren ons voor het hierdoor veroorzaakte ongemak. Als alternatief kunnen wij voor u de volgende vluchten tegen dezelfde prijs boeken”) voor een al eerder bindend geboekte vliegverbinding voor 18 juli 2020.

2.

De vraag of er ook sprake kan zijn van een instapweigering in de zin van artikel 4 van verordening nr. 261/2004 bij een geanticipeerde instapweigering door middel van een kennisgeving van de omboeking of annulering door een touroperator, is tot nu toe noch door het Hof noch door de hoogste rechterlijke instanties beantwoord.

a)

Bij beslissing van 7 oktober 2008 had het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland; hierna: „BGH”) de bovengenoemde vraag reeds in het kader van een prejudiciële verwijzing krachtens artikel 267 VWEU aan het Hof voorgelegd (zie verwijzingsbeslissing van het BGH van 7 oktober 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, blz. 285). De zaak is in het register van het Hof doorgehaald omdat het geding op een andere wijze is beslecht.

b)

[OMISSIS] [nationale rechtspraak]

3.

Volgens de verwijzende rechter moet deze vraag bevestigend worden beantwoord.

Dit zou erdoor kunnen worden ondersteund dat, anders dan in de in het actief geformuleerde Franse en Spaanse taalversies die uitdrukkelijk de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert noemen als degene die weigert passagiers aan boord te nemen, tal van andere taalversies (zoals de Engelse, Zweedse, Nederlandse, Deense, Italiaanse, Portugese en ook de Duitse) op grond van hun passieve formulering openlaten door wie de weigering wordt gedaan (zie verwijzingsbeslissing van het BGH van 7 oktober 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, blz. 285, 286, punt 9, en beslissing van 17 maart 2015, X ZR 34/14, NJW 2015, blz. 2181, 2184, punt 26).

Uit het streven van de wetgever om met de verordening de bescherming bij vluchten in het kader van pakketreizen te verbeteren, zou ook kunnen volgen dat de omboeking van een pakketreiziger moet worden beschouwd als weigering om hem met de (oorspronkelijk) geboekte vlucht te vervoeren. Ook mag niet worden

vergeten dat uit het oogpunt van de passagier, die niet met de omboeking heeft ingestemd, de omboeking neerkomt op een weigering om hem met de geplande vlucht te vervoeren. De omboeking kan derhalve in theorie worden gesplitst in een weigering van het voorziene vervoer en de boeking op een nieuwe vlucht. Het zou daarom noodzakelijk kunnen zijn om ook de omboeking als instapweigering te kwalificeren, teneinde te voorkomen dat de pakketreiziger de bescherming van de verordening wordt ontzegd doordat hij – anders dan een passagier op een lijnvlucht – niet pas aan de boarding gate wordt afgewezen, maar reeds eerder op een andere vlucht wordt geboekt, omdat bij pakketreizen vaker dan bij lijnvluchten reeds bij voorbaat zal kunnen worden beoordeeld of er voldoende plaatsen voor alle aan de boarding gate te verwachten passagiers zullen zijn (zie verwijzingsbeslissing van het BGH van 7 oktober 2008, X ZR 96/06, NJW 2009, blz. 285, 286, punten 10-11).

De bepaling van artikel 3, lid 2, onder b), van verordening nr. 261/2004 zou als een ander argument kunnen worden aangevoerd. Volgens die bepaling is de verordening ook van toepassing wanneer passagiers door een luchtvaartmaatschappij of touroperator van de vlucht waarvoor zij een boeking hadden, zijn overgeplaatst naar een andere vlucht, ongeacht de reden. Aangezien de verordening bijgevolg ook van toepassing moet zijn in gevallen waarin de passagier door de touroperator naar een andere vlucht wordt „overgeplaatst”, ongeacht de reden hiervoor, zou dit erop kunnen wijzen dat de passagier in dat geval recht moet hebben op compensatie wegens instapweigering. In gevallen van „overplaatsing” naar een andere vlucht, dus omboeking, hoeft er namelijk geen sprake te zijn van een annulering of langdurige vertraging. In dat geval komt er dus alleen een instapweigering in aanmerking. Het zou ten eerste echter onlogisch zijn als de Uniewetgever de verordening eerst uitdrukkelijk op dergelijke situaties van toepassing verklaart, maar vervolgens een daaruit voortvloeiende recht op compensatie wegens instapweigering ontzegt. Het Hof heeft ten tweede reeds geoordeeld dat uit artikel 3, lid 2, onder b), van verordening nr. 261/2004 voortvloeit dat „verordening nr. 261/2004 onder meer van toepassing is op een situatie waarin een luchtreiziger na de annulering van zijn geboekte vlucht door de luchtvaartmaatschappij is overgeplaatst naar een andere vlucht naar zijn eindbestemming”. Er wordt dus wel verwezen naar annuleringen, maar alleen „onder meer”.

Ten slotte heeft het Hof geoordeeld dat een „bevestigde boeking” in de zin van artikel 3, lid 2, onder a), van verordening nr. 261/2004 met bepaalde vluchtgegevens, waardoor de verordening van toepassing is, ook door de touroperator kan worden verstrekt, zelfs wanneer de touroperator van de luchtvaartmaatschappij geen bevestiging van het vluchtschema in kwestie heeft ontvangen en er dus een zogenoemde dekkingsboeking ontbreekt [zie arrest van 21 december 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 AD e.a./Corendon Airline e.a., (OMISSIS) punt 51]. Het Hof heeft als motivering aangevoerd dat verschillende bepalingen van de verordening voor de toepassing ervan geen onderscheid maken tussen de touroperator en de luchtvaartmaatschappij [bijvoorbeeld artikel 3, lid 2, onder a), eerste streepje, en artikel 3, lid 2, onder b),

van verordening nr. 261/2004]. Bovendien is de in overweging 1 van de verordening geformuleerde doelstelling om een hoog niveau van bescherming van luchtreizigers te waarborgen niet in overeenstemming te brengen met het oordeel dat enkel de luchtvaartmaatschappij een boeking kan bevestigen en de passagiers dus de door de touroperator verstrekte informatie moeten verifiëren. De verordening heeft immers tot doel ervoor te zorgen dat de luchtvaartmaatschappij het risico draagt dat touroperators in het kader van hun activiteiten onjuiste informatie verstrekken aan de passagiers. In deze context zijn de betrekkingen tussen de luchtvaartmaatschappij en de touroperator voor de passagiers niet van belang en kan van hen niet worden verlangd dat zij daarover informatie inwinnen (zie arrest, reeds aangehaald, punten 46 e.v.).

Deze beslissing zou kunnen worden toegepast op het onderhavige geval van een omboeking van de passagier door de touroperator wegens een „vluchtannulering”. Ook in dit verband zou namelijk kunnen worden uitgegaan van gelijke behandeling van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en de touroperator. Het lijkt niet in overeenstemming te zijn met het beschermingsdoel van verordening nr. 261/2004 om een hoog niveau van consumentenbescherming te bieden, indien de passagier de luchtvaartmaatschappij een omboeking door de touroperator niet zou kunnen tegenwerpen. De omboeking door de touroperator zou aan de risicosfeer van de luchtvaartmaatschappij kunnen worden toegerekend. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, ook reeds een niet door een dekkingsboeking gedekte boekingsbevestiging kan worden tegengeworpen, zou dit a fortiori eveneens moeten gelden voor een instapweigering in de vorm van een omboeking door de touroperator. Daarnaast kan de passagier zelfs in gevallen als het onderhavige niet op betrouwbare wijze beoordelen of de oorzaak van de instapweigering gelegen is in de sfeer van de touroperator of die van de luchtvaartmaatschappij. Een dergelijke omboeking kan het gevolg zijn van een overboeking of interne boekingsfouten van de luchtvaartmaatschappij, maar ook van onvoldoende vluchtquota of interne problemen van de touroperator. De passagier die door de touroperator wordt omgeboekt, kan dit noch vaststellen noch heeft hij hierop invloed.

Aangezien deze vraag echter nog niet door het Hof is verduidelijkt en een volledig betrouwbaar antwoord op deze vraag evenmin uit zijn eerdere rechtspraak kan worden afgeleid, is een procedure krachtens artikel 267, eerste alinea, onder b), en derde alinea, VWEU noodzakelijk.

III.

[OMISSIS] [ondertekeningen]

[OMISSIS]

[overzicht handtekeningen]